

Online / offline leeromgeving: Je Eigen Ding Doen

Voor u ligt het eindrapport van het project Je Eigen Ding Doen; een programma ontworpen en gevalideerd in het kader van onderzoek naar de online / offline leeromgeving. Dit project is uitgevoerd door ontwerpbureau The Incredible Machine in de context van de Entreeschool (Delft) van het ROC Mondriaan.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
I. Process	4
Fase 1 – Onderzoek	4
Fase 2 – Ontwerp	6
Fase 3 – Validatie / Pilot 1	8
II. Afronding & Volgende stappen	9
III. Bijlagen	10

Samenvatting

In 2018 en '19 werkten de ontwerpers van The Incredible Machine met de leerlingen, docenten en medewerkers van de Entreeschool¹ van het ROC Mondriaan aan een duurzame, creatieve interventie in de leeromgeving in het domein van de online / offline leeromgeving.

In een gestructureerd onderzoek zijn de ontwerpers op zoek gegaan naar kansen voor interventies in de leeromgeving, gebaseerd op de behoeften van de leerlingen. Uit het onderzoek bleek dat leerlingen zich thuis voelen op hun school in Delft. Maar als het gaat om het vormen van een toekomstbeeld — vervolgopleiding, beroep en verder — hebben leerlingen geen idee. Niets in het onderwijsprogramma of in de onderwijsomgeving daagt de leerlingen uit na te denken over wat ze interessant vinden, goed in zijn, of leuk vinden om te doen. Ook ontbreekt het veel leerlingen aan het zelfvertrouwen om zelf iets te gaan ontdekken.

Op basis van deze inzichten is het concept voor Je Eigen Ding Doen (JEDD) ontworpen. JEDD is een programma waar studenten zelfstandig of in duo's iets maken wat ze interessant vinden en waar ze trots op kunnen zijn: een game, een kookboek, een videoclip, etc. Studenten die onder schooltijd tijd over hebben, kunnen in het speciale werkstation aan de slag met de tools en materialen — zoals een statief, microfoon, kookingrediënten, etc. — die ze mogen lenen voor hun project.

De leraar komt er bij JEDD niet aan te pas, want studenten worden via digitale kanalen als WhatsApp op afstand gecoacht en begeleid. Je Eigen Ding maak je niet voor een cijfer of evaluatie, maar om te laten zien aan je omgeving wat je kan, wie je bent, wat jij belangrijk vindt; hoe jij er toe doet in de wereld.

In een kleine pilot is een prototype van het JEDD programma getest. 5 duos gingen aan de slag met Je Eigen Vlog Doen en werden in persoon en via WhatsApp geholpen bij het creëren van hun eerste video verslag. De resultaten waren bemoedigend; studenten en docenten zijn enthousiast, medewerkers zien potentie, en met de aanbevelingen uit de pilot kan JEDD verder worden ontwikkeld tot een volwaardig product in de online / offline leeromgeving.

Het eindresultaat van het project is een gevalideerd ontwerp voor een programma waar studenten zelfstandig ontdekken wat ze interessant vinden, goed kunnen en hoe ze er toe doen in de wereld: Je Eigen Ding Doen.

¹ De Entreeschool is een soort 'schakeljaar' voor studenten die niet de juiste kwalificaties hebben om te beginnen aan een vakopleiding op niveau MBO2 te beginnen. Sommige studenten hebben hun middelbare school niet afgemaakt, andere komen van een praktijkschool, maar ook immigranten zonder de juiste vooropleiding komen terecht op de Entreeschool. Het programma op de Entreeschool is algemeen — Nederlands, Rekenen en Burgerschap zijn de belangrijkste vakken — en bestaat uit 2 - 3 dagen les op school en twee dagen stage.

I. Process

In 2018 gaf het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie opdracht aan de ontwerpers van The Incredible Machine tot het maken van een ontwerp voor de online/offline leeromgeving; het ROC Mondriaan droeg de Entree school in Delft aan als focus en onderzoekslocatie.

De ontwerpers stelden de beleving van de student centraal gedurende het gehele proces. In de eerste fase werd onderzocht waar studenten behoefte aan hebben en waar de omgeving een rol kan spelen. In de tweede fase, de ontwerp-fase, werden studenten betrokken in het ontwikkelen van het concept door co-creatie en brainstorming. Tot slot, in de pilot-fase, werden studenten gevolgd bij het gebruiken van het prototype en geïnterviewd voor opstellen van aanbevelingen.

Fase 1 – Onderzoek

In onderzoeksfase werden studenten van verschillende klassen geïnterviewd en geobserveerd. Ook leraren werden actief betrokken om de ontwerpers een duidelijk beeld te geven van de behoeften van de studenten en tekortkomingen van de leeromgeving om daarin te voorzien.

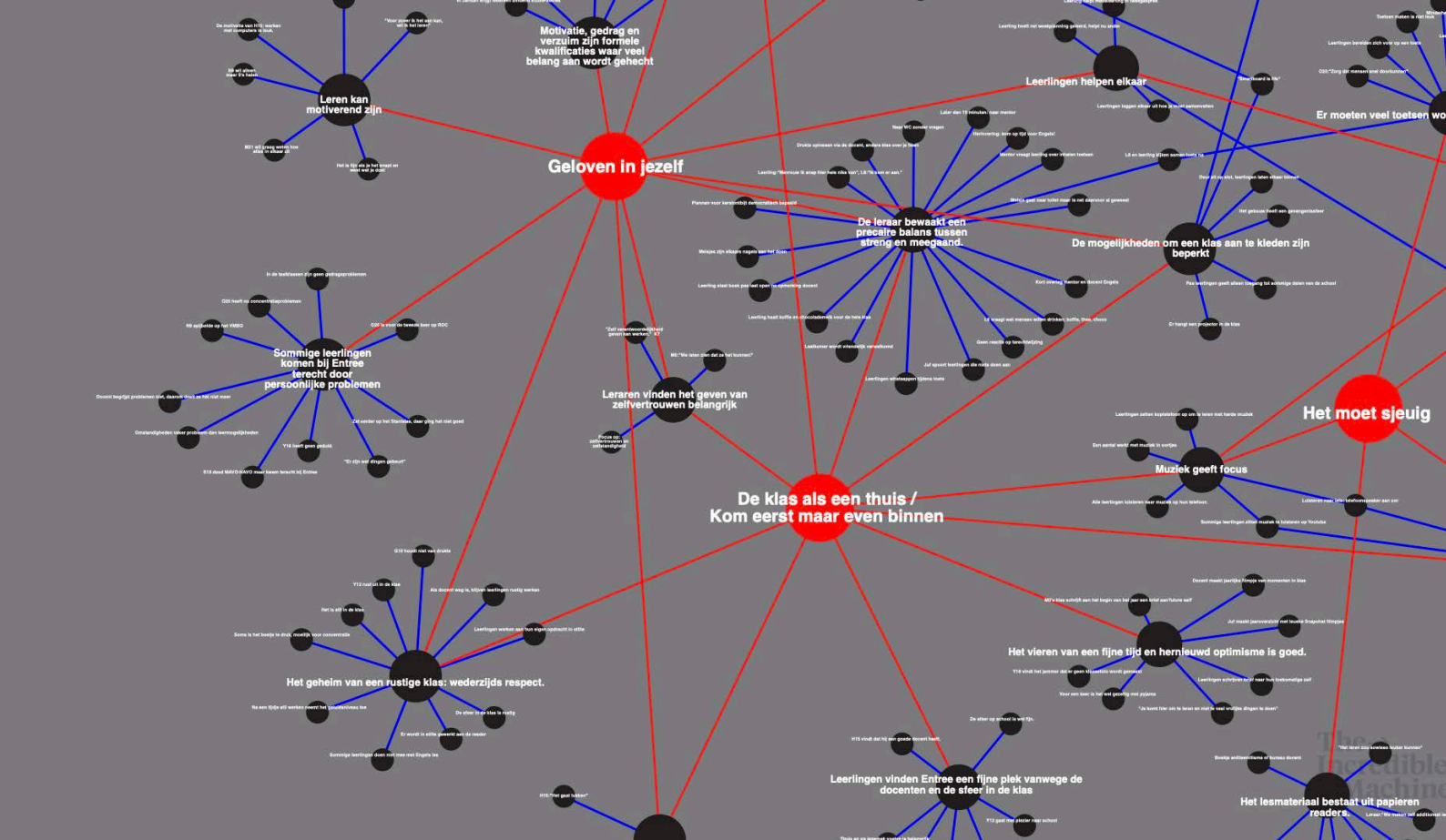
Bij The Incredible Machine is een speciaal proces ontwikkeld om dit soort onderzoek uit te voeren en op een gedegen manier kansen te vinden voor interventies. De kern van het proces is een tool, de research engine, waarin elke observatie, uitspraak, of andere bevinding, in een zo feitelijke en eenduidige manier wordt vastgelegd in een notitie. Deze notities kunnen worden geclusterd in inzichten: generieke statements die substantieel worden onderbouwd met notities. Deze inzichten worden de bouwstenen voor kansrijke ontwerprichtingen. Kansen geformuleerd op basis van inzichten zijn niet gebaseerd op vooroordelen of aannames.

In het onderzoeksproces op de Entreeschool werden over een looptijd van 4 maanden meer dan 500 notities gemaakt en ongeveer 40 inzichten geformuleerd. In co-creatie met docenten en staf van de entreeschool werden 6 kansrijke richtingen gegeneerd:

- Praktijk dichterbij
- Taalbarrière belemmert
- Geloven in jezelf
- “Het moet sjeuig”
- Strategie van de toekomst
- De klas als een thuis

Dit beeld hoort bij een observatie over de relatie leraar en student.

Een impressie van de relatie tussen notities (kleine zwarte bollen, observaties / antwoorden), inzichten (grotere zwarte bollen), en kansen (in rood). Een notitie kan dus ook aan meerdere inzichten zijn gelinkt, en inzichten aan meerdere kansen.

Voor niet alle kansen kan ontworpen worden. Toch voelde het maken een keuze voor slechts 1 kans te beperkend. Bij een nadere beschouwing gingen de meeste kansen over het gebrek aan toekomstperspectief en zelfvertrouwen. Het gebrek aan toekomstperspectief komt veelal voor uit weinig inzicht in wat er gebeurd buiten de muren van de school of stage; het gebrek aan zelfvertrouwen door herhaaldelijk falen om in het reguliere onderwijssysteem te participeren. Het onderwijs op de Entreeschool werkt goed om de studenten weer schoolbaar te maken en rust te vinden, maar er is weinig tijd over om vooruit te kijken, of dingen uit te proberen.

Om de ontwerpfase te informeren, werden de kansen omgezet in een visie. Deze visie gaf richting aan het maken van een concept.

Visie

Studenten moeten weer trots kunnen zijn en voelen hoe ze er toe doen in de wereld. Niet door het halen van de norm, maar door het overtreffen van de verwachting.

Wij willen studenten de kans geven iets te maken waar ze in geloven. Iets wat ze durven te presenteren aan hun omgeving.

Wat dan? Dat is niet aan ons; het is hun EIGEN DING.

Fase 2 – Ontwerp

De visie bleek een sterk uitgangspunt voor de ontwerpfase. Studenten worden geacht zich voor te bereiden op de toekomst en de motivatie voor onderwijs te hervinden, maar hoe vindt je inspiratie als je geen ruimte hebt om te ontdekken wat je interessant vindt? Veel van de Entreeschool studenten moeten werken aan hun zelfvertrouwen en ontdekken wie ze zijn. Evenals de stage biedt het onderwijs weinig aanknopingspunten.

Zo ontstond het idee voor Je Eigen Ding Doen; een programma waar studenten zelfstandig of in duo's iets maken wat ze interessant vinden en waar ze trots op kunnen zijn: een game, een kookboek, een videoclip, etc. Studenten die onder schooltijd tijd over hebben, kunnen in het speciale werkstation aan de slag met de tools en materialen — zoals een statief, microfoon, kook ingrediënten, etc. — die ze mogen lenen voor hun project.

De leraar komt er bij JEDD niet aan te pas, want studenten worden via digitale kanalen als WhatsApp op afstand gecoacht en begeleid. Je Eigen Ding maak je niet voor een cijfer of evaluatie, maar om te laten zien aan je omgeving wat je kan, wie je bent, wat jij belangrijk vindt; hoe jij er toe doet in de wereld.

Studenten die hun schoolwerk af hebben kunnen onder schooltijd werken aan hun ding. Hiervoor is een ingreep in de fysieke ruimte nodig; er is nu geen plek dat zelfstandigheid en creativiteit bevordert. Bovendien is het nodig dat studenten zich in een andere context kunnen wanen. Hiervoor is een speciaal

werkstation ontworpen. Het werkstation doet tijdens de les dienst als bureau, maar zodra de gelegenheid voor JEDD er is, kan de student zijn omgeving transformeren. Niet alleen ontstaat er een gevoel van privacy, het is ook een signaal naar de docent en de rest van de klas: hier wordt gewerkt aan een eigen ding.

Evaluatie, co-creatie en brainstorms

Dit is het concept wat door de ontwerpers is bedacht. In een serie co-creatie sessies en brainstorms is er met de studenten gewerkt aan een versie van JEDD die aansluit bij hun interesse en werkwijze.

Uit deze sessies kwam, bijvoorbeeld, dat er weinig animo was om een kookboek te maken, maar dat studenten liever een reis organiseren, een business beginnen, of een vlog maken. En met dat laatste idee is het concept verder ontwikkeld.

In samenwerking met studenten van twee klassen van de Entreeschool is er gewerkt aan het format van Je Eigen Vlog Doen. Zo is gezamenlijk het format, de ambities en de kennisbehoefte bepaald.

Fase 3 – Validatie / Pilot 1

Begin 2019 startte de eerste pilot met studenten. Na co-creatie gaf de meerderheid van de studenten aan te willen leren vloggen. De ontwerpers ontwikkelde een vlog-kit en een vier-stappen programma naar een eerste vlog. Coaching gebeurde eerst in de klas en daarna voornamelijk op afstand via een WhatsApp hulplijn. Vijf duo's gingen aan de slag en werden wekelijks ondervraagd over hun ervaringen.

Conversatie met student via WhatsApp over haar vlog.

Wat houdt studenten gemotiveerd?

De focus van de pilot was om te kijken hoe studenten gemotiveerd konden worden om zelfstandig een creatief project te doorlopen. In de analyse werd gekeken naar welke aspecten van het ontwerp een positieve bijdrage hadden aan de motivatie, en welke aspecten nadere aandacht behoeven (zie hiernaast het overzicht wat succesvol was en wat niet).

Evaluatie

Van de 5 teams die begonnen zijn aan hun vlog project, hebben 3 teams daadwerkelijk aan een video gewerkt. De twee teams die zijn gestopt, vonden vloggen achteraf vloggen toch te lastig. De studenten die doorgaan zijn erg positief: "Superleuk", "creatief". Omdat JEDD leuk is, zetten ze zich beter over tegenslag en leren ze zelfstandig iets nieuws.

Ook docenten vinden JEDD een fijne werkvorm. Het zou misschien nog beter onderdeel van reguliere vakken kunnen zijn, omdat er dan meer afhangt van deelname en de docent kan helpen om structuur te houden.

Er zijn ook dingen die minder goed gingen en in volgende versies verbeterd moeten worden. Maar we zijn dichtbij het formaliseren van een werkvorm waarin studenten gemotiveerd hun eigen project doorlopen.

Studenten laten hun vlog zien aan de docent en medeleerlingen.

Aanbevelingen

JEDD werd in zijn algemeenheid goed ontvangen. Hier volgt een analyse van het effect van elk aspect van het concept.

- ✔ Het idee van JEDD werkt motiverend; het geeft vrijheid, vertrouwen en ruimte voor ontdekking.
- ✔ Aangereikte materialen (statief, lamp, koptelefoon) worden gezien als een stok achter de deur en gebaar van vertrouwen
- 🌀 Aanwezigheid van ontwerpers geeft energie en inspiratie. Dit was onbedoeld, het is geen onderdeel van het ontwerp.
- 🌀 WhatsApp als hulplijn wordt gewaardeerd maar weinig gebruikt.
- 👎 Werkstation in de klas geeft niet genoeg afscherming van de klas; liever een werkplek buiten de klas en ver van andere studenten.
- 👎 Aankondiging aan vrienden, als stok achter de deur het project af te maken, was te spannend en risicovol voor studenten.
- ✘ Afwisseling van de dagelijkse sleur geeft tijdelijk motivatie, maar verdwijnt als er geen duurzame interesse is.
- ✘ Sociale dynamiek in de klas is geen veilige plek om te experimenteren: JEDD is proberen en daar hoort falen bij.

II. Afronding & Volgende stappen

Na twee jaar experimenteren en samenwerken is er met Je Eigen Ding Doen een interessante richting verkent om studenten zich meer zelfstandig te laten ontwikkelen. Zeker voor studenten met beperkte kansen om hun horizon te verbreden, is een programma binnen schooltijd een kans. Zowel leerlingen als docenten zijn enthousiast.

Het concept van Je Eigen Ding Doen is overgedragen aan de betrokken afdelingen en scholen van het ROC Mondriaan. Zij verkennen de mogelijkheden om verder te gaan met het concept. Er wordt op moment van schrijven gewerkt aan een overdracht naar andere scholen binnen het ROC, waarschijnlijk in september.

III. Bijlagen

In de bijlage zijn tussentijdse rapportages bijgesloten.

bijlage_1_JEDD_designphase.pdf

Een samenvatting van de activiteiten en bevindingen in de eerste twee fases van het proces.

bijlage_2_JEDD_summary.pdf

Een document waarmee de bredere organisatie over JEDD geïnformeerd werd.

bijlage_3_JEDD_pilot_results.pdf

Een samenvatting van de inzichten uit de pilot.

bijlage_4_JEDD_Sprint_eval.pdf

Een uitgebreide analyse van het verloop en impact van de pilot

bijlage_5_JEDD_final_presentation.pdf

De presentatie waarmee het project is afgerond.